

5. Ухвала слідчого судді Васильківського міськрайонного суду Київської області від 6 лют. 2018 р. у справі № 362/554/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72125673#>.

6. Borysov, V., Shakun, V., Babanina, V. Application of constitutional principles in criminal legislation of Ukraine. Revista de la Universidad del Zuli. Vol. 13, № 38. 2022. P. 140–158. DOI: <http://dx.doi.org/10.46925/rdluz.38.10>. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/Dialnet-ApplicationOfConstitutionalPrinciplesInCriminalLeg-8810143.pdf>.

Гіневська Валерія Броніславівна

студентка 2 курсу «Право» ННІ № 1
Національна академія внутрішніх справ

Науковий керівник – Тичина Дмитро

Михайлович, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ВІКТИМОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДАМИ ВІКТИМОЛОГІЧНОГО ЗАПОБІГАННЯ

Вітчизняна кримінологічна наука сьогодні опинилась у непростій ситуації, пов'язаній не лише з необхідністю пошуку адекватних відповідей на зростаючі кримінальні загрози, що негативно змінюються, але і з потребою оновлення усталених і традиційних дослідницьких схем та аналітичних принципів. Кримінологія зараз перебуває на складному етапі свого розвитку, обумовленому утвердженням плюралізму методологічних позицій і пошуком адекватної сучасним реаліям наукової парадигми аналізу таких соціальних феноменів, як злочинність та боротьба з нею.

Водночас, на сучасному етапі розвитку суспільства, держави в цілому і правоохоронних органів зокрема, необхідний інтегрований системний аналіз соціального розвитку, що дозволить простежити віктимологічні тенденції й динаміку віктимологічних процесів, Віктимологічне прогнозування та запобігання злочинам, заради якого варто здійснювати віктимологічний моніторинг кримінальної ситуації, – одне з головних завдань правоохоронних органів загалом й Національної поліції України зокрема.

Віктимологічна безпека є необхідною ознакою успішного суспільства та соціально активної особи. На слухну думку вчених,

забезпечити безпеку громадян і суспільства від первинної або рецидивної віктимізації дозволяють два взаємозалежні види діяльності – девіктимізація та віктимологічне запобігання кримінальним правопорушенням, з яких перший становить сутність основної мети другого, а разом вони служать умовами забезпечення віктимологічної безпеки [1, с. 157–158].

Мета девіктимізації як основного способу віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням – повноцінна ресоціалізація жертв, зниження потенційної віктимності, запобігання рецидивній віктимізації та відновлення соціальної справедливості.

Необхідним елементом системи віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням, девіктимізації є всеосяжне забезпечення високого рівня віктимологічної безпеки особи (кожного громадянина) через систему оптимальної соціальної адаптації (соціалізації).

У віктимологічному сенсі завданням соціалізації є девіктимізація особи, тобто формування антивіктимогенних якостей, властивостей, цінностей, знань та умінь. У масштабах суспільства успішна соціалізація є гарантією зниження загального рівня напруженості та гальмування темпів зростання злочинності.

Розглядаючи кримінологічну ситуацію з різних позицій та звертаючи увагу на віктимологічні загрози, необхідно зазначити про консолідацію зусиль різних суб'єктів, у тому числі й держави щодо допомоги жертвам (особливо військової агресії), тобто про створення загальнодержавної віктимологічної служби для систематизації вже існуючих учасників віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням (злочинів) [2, с. 97].

Суспільний девіктимізуючий вплив може мати характер правових санкцій, медичного втручання, педагогічного впливу, спеціальної підтримки та психологічної допомоги.

Нині в Україні сформувалася система суб'єктів забезпечення віктимологічної безпеки, які можна поділити на:

- неспеціалізовані міжнародні організації;
- правоохоронні органи;
- неурядові організації;
- органи охорони здоров'я та освіти;
- благодійні організації;

– наукові (кримінологічні та віктимологічні) товариства чи організації.

Усі перераховані вище суб'єкти забезпечення віктимологічної безпеки можна розділити на спеціалізовані та неспеціалізовані.

Спеціалізованими суб'єктами виступають органи державної влади та місцевого самоврядування; правоохоронні органи; навчальні заклади; органи охорони здоров'я, соціального захисту та зайнятості населення; приватні детективні та охоронні служби.

До неспеціалізованих суб'єктів можна віднести всі види недержавних організацій, об'єднань, групи громадян, підприємства та установи; установи фізичної культури та спорту, туризму та культури; засоби масової інформації; різні творчі спілки; благодійні структури та релігійні організації; громадськість, що бере участь у діяльності державних, представницьких органів, органів місцевого самоврядування та територіальних громад (будинкові та вуличні комітети тощо) [3, с. 278–279].

Запобіжні заходи, що здійснюються спеціалізованими суб'єктами, за масштабом застосування можна класифікувати на заходи загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів.

Усі суб'єкти віктимологічного запобігання мають бути об'єднані загальними цілями, інформаційними, правовими зв'язками. Досягти це можна за рахунок створення віктимологічної служби (міжнародної та національної), яка б представляла розгалужену систему колективних суб'єктів (спеціалізованих некомерційних організацій) віктимологічного запобігання. Її метою було б забезпечення віктимологічної безпеки за допомогою повноцінної ресоціалізації потерпілих від кримінальних правопорушень, зниження їхньої віктимності, запобігання рецидивній віктимізації та відновлення принципу соціальної справедливості.

Усе це дає нам можливість охарактеризувати віктимологічну безпеку як захищеність громадян та суспільства від реалізації властивих їм віктимних якостей та ситуацій, за яких створюються сприятливі умови, що дають можливість виявляти, усувати чи нейтралізувати фактори та обставини, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень щодо конкретних осіб, виявляючи групи ризику з підвищеним ступенем віктимності, віктимогенні ситуації соціуму, впливати на них з метою відновлення або активізації захисних можливостей, а також розробляти або вдосконалювати вже існуючі спеціальні засоби захисту.

Список використаних джерел

1. Віктимологія: навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2017. 308 с.

2. Корякова Т. В. Віктимологічне моделювання у системі заходів забезпечення кримінологічної безпеки суспільства: монографія

/ Т. В. Корякова, О. Л. Соколенко, Г. С. Юзіков: Дніпропетровськ: Дніпропетровський нац. ун-т ім. Олеся Гончара, 2016. 219 с.

3. Кримінологічна віктимологія: навч. посіб. / Є. М. Моїсєєв, О. М. Джу́жа, В. В. Васи́левич та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Джу́жи. Київ: Атіка, 2006. 352 с.

Гурін Дмитро Юрійович,

здобувач кафедри кримінального права і кримінології Харківського національного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПІДКУП ОСОБИ, ЯКА НАДАЄ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ

Формування в Україні громадянського суспільства, її становлення як демократичної, соціально-правової держави, розвиток міжнародного співробітництва безпосередньо пов'язані з нормальним функціонуванням органів державної влади та місцевого самоврядування, апарату управління підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, інших осіб, які надають публічні послуги. Разом з цим, корупція на сьогодні являє собою величезну загрозу правовим нормам, демократії, правам людини, соціальній справедливості, перешкоджає економічному розвитку країни та ставить під загрозу стабільність демократичних інститутів.

Нині корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, дедалі глибше вкорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення певних цілей.

Одним із найважливіших завдань правоохоронних органів України є забезпечення ефективної протидії корупційним проявам, у тому числі шляхом притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. В останні роки вітчизняний законодавець ратифікував низку міжнародно-правових документів та імплементував їх положення у національну правову систему. На думку міжнародних і вітчизняних фахівців, практична реалізація положень відповідних нормативних актів здатна істотно послабити корупційні ризики в країні, поновити в нашій державі дієвість принципу верховенства права. Однак, як свідчить судова практика, поки що це не привело до очікуваних негайних позитивних результатів.

В Україні створена достатньо широка нормативно-правова база, яка спрямована на протидію корупції. Одним із заходів кримінально-правового характеру, спрямованих на протидію корупційним проявам, є встановлена у 2011 році ст. 368-4 КК України кримінальна відповідальність за підкуп особи, яка надає публічні послуги. Так, ч. 1